

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

ODLUKA

Aplikacija br. 40841/13
Tahir MUHOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine
i 12 drugih aplikacija
(vidi listu u dodatku)

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući dana 15.09.2020. godine kao vijeće u sljedećem sastavu:

Yonko Grozev, *predsjednik*,
Faris Vehabović,
Branko Lubarda,
Carlo Ranzoni,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani,
Péter Paczolay, *sudije*,

i Ilse Friewirth, *zamjenica registrara Odjela*,

povodom navedenih aplikacija s datumom podnošenja kako je navedeno u priloženoj tabeli,

imajući u vidu izjašnjenja koja su dostavile stranke,
nakon vijećanja, odlučio je kako slijedi:

ČINJENICE

1. Lista aplikanata navedena je u tabeli koja se nalazi u dodatku. Aplikanti su državljani Bosne i Hercegovine. Aplikant iz aplikacije br. 40841/13 (g. Muhović) je također i državljanin Crne Gore. Aplikanti žive u Bosni i Hercegovini.

2. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupale su v.d. zastupnice, gđa B. Skalonjić i gđa V. Bjelica-Prutina.

A. Okolnosti slučaja

3. Činjenični opis ovog predmeta može se sažeti na sljedeći način.

4. U predmetno vrijeme aplikanti su bili, a većina ih je još uvijek, državni službenici na platnoj listi Zeničko-dobojskog kantona¹. Između 2006. i 2013. godine dobili su domaće presude kojima se Zeničko-dobojskom kantonu naređuje da im isplati različite iznose na ime neisplaćenih naknada iz radnog odnosa zajedno sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. Zatim su izdana rješenja o izvršenju između 2008. i 2015. godine (šesnaest rješenja u 2008.; jedno rješenje u 2010; dva rješenja u 2011.; tri rješenja u 2013.; tri rješenja u 2014.; i četiri rješenja u 2015. godini).

5. Između 2011. i 2018. godine aplikantima iz aplikacija br. 40841/13, 54287/15 i 78154/17 donesene su odluke Ustavnog suda u kojima je utvrđena povreda člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, te je Zeničko-dobojskom kantonu naređeno da poduzme potrebne mjere kako bi se osiguralo izvršenje u razumnom roku svih domaćih presuda donesenih protiv ovog kantona (vidi vodeću odluku Ustavnog suda o tom pitanju, citiranu u tački 11. ove odluke). Dvojici aplikanta iz aplikacije br. 54287/15 (g. Mirko Malbašić i g. Borislav Grlić) dosuđeno je i 300 konvertibilnih maraka (BAM)² na ime nematerijalne štete (vidi tačku 12. ove odluke).

6. Na dan posljednje informacije kojom Sud raspolaže (9.07.2020. godine), nijedna od presuda navedenih u tački 4. ove odluke nije bila izvršena.

B. Relevantno domaće pravo i praksa

1. Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine iz 2000. godine³

7. U 2000. godini Sindikat javnih službenika i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, uz prethodnu saglasnost, *inter alia*, Zeničko-dobojskog kantona, zaključili su kolektivni ugovor kojim su uređeni uvjeti zapošljavanja javnih službenika. Njime su povećane plate i druge naknade (kao što je topli obrok i dodaci na plaću) javnih službenika kako bi se se u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini razvile javne službe. Budući da su neki kantoni imali veliki broj javnih službenika i nedovoljne prihode, oni su imali poteškoća da ispune te uvjete. Zeničko-dobojski kanton je bio jedan od njih.

8. Zeničko-dobojski kanton je pokušao spriječiti gomilanje duga povlačenjem iz ugovora 2001. godine, ali bez uspjeha: unilateralno povlačenje iz kolektivnog ugovora nije bilo dozvoljeno. On je potom preinačio uvjete zapošljavanja za javne službenike, smanjivši njihove plaće, topli obrok i naknade. Međutim, prema „načelu povoljnosti“, koje predstavlja

---

¹ Bosna i Hercegovina se sastoji od dva entiteta (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska) i jednog distrikta (Brčko Distrikt). Federacija Bosne i Hercegovine sastoji se od deset kantona, uključujući i Zeničko-dobojski kanton.

² Konvertibilna marka koristi isti fiksni tečaj prema euru koji ima njemačka marka (1 euro = 1,95583 konvertibilnih maraka).

³ *Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti*; Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine br. 23/00, 50/00, 97/13, 89/16 i 23/17.

jedno od ključnih načela domaćeg zakona o radnim odnosima, ukoliko je pravo iz radnog odnosa drugačije uređeno drugim pravnim aktima, primjenjuje se pravo koje je najpovoljnije za zaposlenog.

9. Iz navedenih razloga Zeničko-dobojski kanton nije mogao ispunjavati odredbe kolektivnog ugovora dok se svi zainteresirani, uključujući i Sindikat javnih službenika, nisu složili da ga izmijene 2013. i 2016. godine.

2. *Zakon o izvršnom postupku iz 2003. godine*⁴

10. Član 138. Zakona o izvršnom postupku iz 2003. godine propisuje ograničenje na izvršavanje konačnih presuda donesenih protiv kantona: one se mogu izvršavati samo u skladu sa iznosom sredstava namijenjenih za tu namjenu u budžetu kantona, a koji ne može biti manji od 0,3% ukupnog budžeta. Izvršenja se vrše hronološkim redoslijedom prema datumu kada je banci u kojoj određeni kanton ima račun, dostavljeno rješenje o izvršenju.

3. *Praksa Ustavnog suda u pogledu neizvršavanja presuda protiv Zeničko-dobojskog kantona*

11. Odlukom br. AP 2110/08 od 12.10.2011. godine Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršavanja konačnih presuda donesenih protiv Zeničko-dobojskog kantona. On je naredio vladi Kantona da poduzme niz generalnih mjera kako bi osigurala izvršenje svih takvih presuda u razumnom roku. Relevantni dio te odluke glasi:

“39. ... Sud zapaža da do izvršenja nije došlo jer na izvršenikovom transakcijskom računu nije bilo novčanih sredstava na kojima bi se izvršenje moglo provesti [u korist apelanata].

...

45. Ustavni sud napominje da su, prema članu I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, te prema članu 1. Evropske konvencije, svi nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini dužni osigurati poštivanje individualnih ljudskih prava u koja se ubraja i pravo na izvršenje pravosnažne sudske odluke prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije, uključujući i pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ... Takva obaveza se ne može umanjiti ... u konkretnom slučaju ... bez obzira na veliki broj presuda ... Ustavni sud podsjeća na stav Evropskog suda za ljudska prava, usvojen u predmetu *Jeličić protiv BiH i Čolić i dr. protiv BiH*, Sud i dalje ponavlja da ne prihvata da državne vlasti navode nedostatak sredstava kao ispriku za nepoštivanje obaveza proisteklih iz presude. Doduše, odgoda u izvršenju presude može se opravdati posebnim okolnostima, ali odgoda ne može biti takva da naruši srž prava koje štiti član 6. stav 1' ...

46. Ustavni sud podržava navedeni stav Evropskog suda ... Ustavni sud je svjestan da globalna ekonomska kriza neminovno mora utjecati na Bosnu i Hercegovinu... Sud zapaža da su federalni i kantonalni nivo vlasti, preduzeli korake s ciljem izvršenja pravosnažnih sudskih odluka. Naime, Federacija BiH je usvojila dopunu ZIP-a kojim

---

⁴ *Zakon o izvršnom postupku*; Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16.

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

je u relevantnom dijelu navedenog zakona (član 138. st. 3. i 5) propisano da se izvršenje na teret sredstava budžeta Federacije i kantona provodi [...] u visini predviđenoj na određenoj poziciji budžeta [...], te da se više povjerilaca .. namiruju onim redom kojim su stekli pravo da se namire iz budžeta... Iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona usvojenih za 2010. i 2011. godinu vidi se da je Zeničkodobojski kanton za izvršenje sudskih presuda izdvojio po 100.000 KM..

...

48. U konkretnom slučaju, suština problema je, prema shvatanju Ustavnog suda, u tome što Zeničko-dobojski kanton nije napravio ukupan zbir i listu svih potraživanja ... bez kojih je nemoguće znati kada će svi povjerioci biti isplaćeni iz budžeta kantona. Osim toga, problem je i što ne postoji centralna evidencija potraživanja svih povjerilaca sačinjena prema datumu njihovog izvršnog naslova sa evidentiranim isplatama (ukoliko ih je bilo. Ispunjavanjem navedenog i planiranjem adekvatnih novčanih iznosa u budžetu svake godine, iz kojih bi se mogla izvršiti isplata svim povjericima u razumnom roku, Zeničko-dobojski kanton bi ispunio svoju pozitivnu obavezu osiguranja poštivanja ljudskih prava (konkretno prava na izvršenje pravosnažne sudske odluke iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, uključujući i pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju).

...

50. Ustavni sud je mišljenja da je usvajanje navedenih zakonskih odredbi člana 138. ZIP-a imalo legitiman cilj jer bi istovremeno izvršenje velikog broja pravosnažnih presuda dovelo u pitanje funkcioniranje Kantona. Međutim, način na koji je u konkretnom slučaju izvršeno ograničenje izvršenja pravosnažne sudske odluke dovelo je u pitanje princip proporcionalnosti iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ovaj princip, kao što je Ustavni sud ponovio u više svojih odluka, podrazumijeva da postoji «fer balans» između javnog interesa šire zajednice i poštivanja individualnih ljudskih prava... Član 138. stavlja nesrazmjern teret na apelante... S tim u vezi, s pravom se može postaviti pitanje apsolutne neizvjesnosti (u pogledu roka i ishoda naplate) u kojoj se nalaze apelanti kao imaoci pravosnažne sudske odluke kojom su utvrđena njihova novčana potraživanja ...

...

52. Dakle, s ciljem ispunjavanja navedenih pozitivnih obaveza, Vlada Zeničko-dobojskog kantona mora izračunati ukupnu sumu novca koju je obavezna isplatiti povjericima na osnovu izvršnih sudskih odluka, te sačiniti sveobuhvatnu i transparentnu evidenciju... Ustavni sud neće određivati koliki će biti «razuman rok»... ali, u svakom slučaju, taj rok će biti u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

...

54. ... Prema trenutnoj situaciji apelanti nemaju garancije da će u razumnom roku moći naplatiti svoja potraživanja od Zeničko-dobojskog kantona.”

12. Ustavni sud je došao do istog zaključka u brojnim naknadno donesenim odlukama. U nekima od njih dosudio je 300 KM po apelantu na ime nematerijalne štete.

13. Dana 16.01.2013. godine Ustavni sud je donio rješenje o neizvršenju njegove odluke od 12.10.2011. godine (vidi tačku 11. ove odluke). Utvrdio je da iako je Zeničko-dobojski kanton proveo većinu generalnih mjera

naznačenih u odluci, on je propustio postaviti razuman rok za izvršenje svih domaćih presuda dosnesenih protiv njega.

14. Dana 12.03.2019. godine Ustavni sud je donio pilot odluku o toj stvari. Utvrdio je da, unatoč mnoštvu njegovih odluka i odluka Evropskog suda za ljudska prava, Zeničko-dobojski kanton još uvijek nije utvrdio vremenski raspored izvršenja čime je nastavio kršiti član 6. stav 1. Konvencije i član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Taj sud je ponovno istaknuo da kantonalna vlada mora poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala izvršenje svih presuda u razumnom roku. U pogledu nematerijalne štete nastale zbog produženog neizvršavanja presuda, konstatirao je da će ona bar donekle biti nadoknađena zateznom kamatom koja se plaća za svaki dan neizvršavanja. Također, s obzirom na generalne mjere naznačene u odluci, sud je smatrao da utvrđenje o povredi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu u pogledu moralne štete.

15. Pozivajući se na presudu Suda u predmetu *Burmych i drugi protiv Ukrajine* ((skidanje s liste predmeta) [VV], br. 46852/13 i drugi, 12.10.2017.), Ustavni sud je naknadno odbacio sve takve predmete koji su uslijedili (vidi, na primjer, odluku br. AP 567/19 od 17.07.2019.). Budući da su se pritužbe navedene u tim predmetima trebale riješiti u kontekstu generalnih mjera koje zahtijeva izvršenje pilot odluke, sud je zaključio da nastavak bavljenja tim pitanjem ne bi poslužio bilo kakvoj korisnoj svrsi.

4. Budžet Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu⁵

16. Budžet Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu iznosio je 356.040.000 KM. Više od polovine toga iznosa otišlo je na plate i druge naknade iz radnog odnosa brojnih javnih službenika na njegovoj platnoj listi, uključujući i neke od aplikanata u predmetnom slučaju. Oko 12% je potrošeno na socijalne beneficije (14.000.000 KM za porodijsko odsustvo i dječiju zaštitu; 8.500.000 KM za borce i njihove porodice; 3.000.000 KM za civilne žrtve rata; 2.500.000 KM za studentski smještaj i stipendije, i tako dalje). Oko 11% je potrošeno na operativne troškove kantonalne uprave (kao što su računi za komunalne usluge i održavanje). Oko 6% je otišlo na vraćanje zajmova; oko 4% na javne subvencije za poljoprivredu, te za javna i privatna poduzeća; skoro 1% za izvršavanje presuda Suda; i 0,45% za izvršavanje domaćih presuda u korist osoba koje nisu dobile presudu Suda.

5. Zatezna kamata i inflacija

17. Zakonska stopa zatezne kamate iznosila je 12% do 14.03.2020. godine. Od toga datuma, ta stopa iznosi 10% (vidi Zakon o visini kamatne

---

⁵ Službene novine Zeničko-dobojskog kantona br. 3/19.

stope iz 2020. godine⁶). U periodu od 2009. do 2018. godine, potrošačke cijene su rasle u prosjeku za 0,7% godišnje⁷.

PRITUŽBE

18. Aplikanti se žale zbog neizvršavanja presuda protiv Zeničko-dobojskog kantona. Oni se pozivaju na član 6. stav 1. i član 13. Konvencije, te na član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

PRAVO

19. Aplikanti se žale zbog neizvršavanja presuda donesenih u njihovu korist. Relevantni dijelovi odredbi na koje se pozivaju aplikanti, glase:

Član 6. stav 1. Konvencije

„Prilikom odlučivanja o građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na pravičan...postupak...pred...sudom...“

Član 13. Konvencije

„Svako čija su prava i slobode utvrđene ovom Konvencijom povrijeđene ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim tijelima, čak i kada su povredu učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.“

Član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

„Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uvjetima propisanim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

A. Spajanje aplikacija

20. S obzirom na sličan predmet ovih aplikacija, Sud smatra primjerenim da naredi njihovo spajanje (pravilo 42. stav 1. Pravila Suda).

---

⁶ *Zakon o visini stope zatezne kamate*; Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine br. 18/20.

⁷ Vidi analitički izvještaj koji je pripremila Evropska Komisija, SWD(2019) 222 konačan, 29.05.2019. g., str.73.

B. Navodi strana

21. Vlada je informirala Sud da je Zeničko-dobojski kanton, 31.10.2019. godine, donio akcioni plan kako bi implementirao generalne mjere naznačene u presudi *Kunić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (br. 68955/12 i 15 drugih, tačka 34., 14.11.2017. godine). Priložena je lista od 3.256 neizvršenih domaćih presuda. Plan je prikazao ukupan dug u iznosu od gotovo 300.000.000 KM: približno 150.000.000 KM na ime glavnice; 6.500.000 na ime troškova postupka i 138.000.000 KM na ime zatezne kamate. U njemu se također se navodi da će presude biti izvršene hronološkim redoslijedom do 2041. godine: na primjer, ako je rješenje o izvršenju doneseno 2008. godine, presuda će biti izvršena 2020. ili 2021. godine; ako je rješenje o izvršenju doneseno 2009. godine, presuda će biti izvršena 2022. godine, i tako dalje. Većina presuda koje se razmatraju u ovom predmetu će tako biti izvršena u narednih nekoliko godina. Zeničko-dobojski kanton se obavezao da će u tu svrhu izdvajati više od 13.000.000 KM godišnje, što predstavlja gotovo 4% njegovog godišnjeg budžeta za 2019. godinu (vidi tačku 16. ove odluke).

22. Vlada je uporedila predmetni slučaj sa predmetima koji se odnose na pitanje neizvršavanja domaćih presuda u kojima se Republici Srpskoj naređuje da isplati ratnu štetu (vidi *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 i 14 drugih, 10.11.2009.; *Đurić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 79867/12 i 5 drugih, 20.01.2015.; te *Knežević protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 15663/12, 14.03.2017.). Vlada je naročito naglasila da iako je iznos duga Zeničko-dobojskog kantona po domaćim presudama, poput ovih koje se razmatraju u predmetnom slučaju, uporediv sa iznosom duga Republike Srpske po domaćim presudama kojima je dosuđena ratna šteta (u pogledu prvog, vidi tačku 21. ove odluke; u pogledu drugog, vidi *Đurić i drugi*, citirana gore, tačka 16.), istovremeno je godišnji budžet Zeničko-dobojskog kantona oko osam puta manji od godišnjeg budžeta Republike Srpske.

23. Vlada je navela da je na taj način ovo pitanje riješeno. Također je iznijela prigovore u pogledu nedopuštenosti. Ona je naročito istaknula da su neke od aplikacija nedopuštene zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova budući da aplikanti nisu iskoristili ustavnu apelaciju. Vlada je dalje navela da neki aplikanti nisu postupali s razumnom ekspeditivnošću u smislu pravila o šestomjesečnom roku.

24. Aplikanti se nisu složili s vladom. Oni su posebno istaknuli da je rok izvršenja koji je postavio Zeničko-dobojski kanton nerazuman. Neki od njih su također izrazili sumnju u mogućnosti Zeničko-dobojskog kantona da postupi u skladu s njim. Konačno, jedan aplikant je kritizirao Sud zbog dosuđivanja značajnih iznosa novca aplikantima na ime nematerijalne štete budući da to dovodi do još većih kašnjenja u izvršavanju domaćih presuda donesenih u korist onih koji nisu dobili presudu Suda.

C. Ocjena Suda

25. Sud ponavlja da iako državni organ ne može isticati nedostatak sredstava kao ispriku za neizmirivanje duga utvrđenog sudskom presudom (vidi *Burdov protiv Rusije*, br. 59498/00, tačka 35., ESLJP 2002-III; *Teteriny protiv Rusije*, br. 11931/03, § 41, 30.06.2005.; i *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, tačke 39. i 42., ESLJP 2006-XII), sistem postupnog izvršavanja konačnih domaćih presuda može biti prihvaćen u izuzetnim okolnostima (vidi *Đurić i drugi*, citirana gore, tačka 30.).

26. Sud je 2017. godine donio vodeću presudu protiv Zeničko-dobojskog kantona koja se odnosi na neizvršavanje presuda domaćih sudova (vidi *Kunić i drugi*, citirana gore) utvrdivši povredu člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

27. Relevantni dio te presude (tačke 28.-31.) glasi:

„28. U svojoj odluci od 12.10.2011. godine, Ustavni sud je utvrdio da su produženim neizvršavanjem pravosnažnih presuda prekršena prava apelanata (uključujući prvog aplikanta u ovom slučaju), što predstavlja kršenje člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola 1. uz Konvenciju. Vladi Zeničko-dobojskog kantona je naloženo da poduzme neophodne korake kako bi osigurala izvršenje pravosnažnih presuda iz kantonalnog budžeta u razumnom roku. Ustavni sud je naročito naglasio da bi kantonalna vlada trebala utvrditi tačan broj neizvršenih presuda i ukupan zbir svih potraživanja, te uspostaviti centraliziranu, hronološku i transparentnu evidenciju koja bi uključivala rokove izvršenja i pomogla u sprječavanju zloupotreba izvršnog postupka. Ustavni sud je 16.01.2013. godine usvojio odluku kojom je konstatirao da njegova odluka od 12.10.2011. godine i osam drugih odluka o istoj stvari nisu izvršene.

29. Sud primjećuje da je kantonalna vlada u međuvremenu provela neke od općih mjera koje je naložio Ustavni sud. Međutim, još uvijek nisu utvrđeni rokovi za izvršenje. ...

30. Dakle, situacija aplikanata je i dalje nepromijenjena. Postoje pravosnažne presude koje su donesene u njihovu korist i koje nisu izvršene, i oni su još uvijek suočeni sa neizvjesnošću da li će i kada će te presude biti izvršene. Sud primjećuje da su presude domaćih sudova koje se razmatraju u ovom predmetu postale pravosnažne prije sedam ili skoro jedanaest godina. Takva odlaganja u izvršenju su već ranije utvrđena kao preduga (vidi *Jeličić*, citirana gore u tekstu, tačka 40.; *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *et al.*, 10.11.2009., tačka 15.; i *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 *et al.*, 15.11.2011., § 21). Sud ne vidi razlog da odstupi od takve sudske prakse u ovom predmetu.

31. Nepoduzimanjem neophodnih mjera tokom dužeg vremenskog perioda u cilju izvršenja pravosnažnih presuda u ovom predmetu, nadležne vlasti su lišile odredbe člana 6. stav 1. svakog korisnog efekta i onemogućile aplikantima da dobiju novac na koji imaju pravo. Spomenuto nepoduzimanje mjera je dovelo i do neproporcionalnog uplitanja u njihovo mirno uživanje imovine (vidi, između ostalog, *Khachatryan protiv Armenije*, br. 31761/04, tačka 69., 1.12.2009., i *Voronkov protiv Rusije*, br. 39678/03, tačka 57., 30.07.2015.). Dakle, došlo je do kršenja člana 6. stav 1. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih presuda domaćih sudova u korist aplikanata.“

28. S obzirom na broj sličnih predmeta, Sud je pozvao tuženu državu, u skladu sa članom 46. Konvencije (ibid., tačka 34.), da riješi problem koji je doveo do utvrđenja o povredi tako što će osigurati provedbu generalnih mjera koje je naznačio Ustavni sud u svojoj odluci od 12.10.2011. godine (vidi tačku 11. ove odluke). Budući da je većina generalnih mjera koje su naznačene u toj odluci u međuvremenu provedena (vidi *Kunić i drugi*, tačka 29., citirana u tački 27. ove odluke; vidi također tačku 13. ove odluke), ostalo je da se provede još samo jedna generalna mjera – odnosno, utvrđivanje razumnog vremenskog okvira za izvršenje svih domaćih presuda protiv Zeničko-dobojskog kantona.

29. U vezi s tim, Sud primjećuje da je Zeničko-dobojski kanton nedavno utvrdio vremenski okvir (vidi tačku 21. ove odluke). On se obavezao da će sve presude (više od 3.000) izvršiti hronološkim redoslijedom, do 2041. godine. U pogledu dvadeset i devet presuda koje se razmatraju u predmetnom slučaju, u planu se navodi da će sve one biti izvršene do 2035. godine (šesnaest u 2021.; jedna u 2023.; jedna u 2026.; jedna u 2027.; šest u 2032.; četiri u 2035. godini).

30. Sud je već u jednom uporedivom slučaju (vidi *Knežević*, odluka citirana gore u tekstu, tačka 15.) ocijenio da je vremenski okvir izvršenja od trinaest godina prihvatljiv i da predstavlja provedbu generalnih mjera koje je on naznačio. Taj predmet, kao i ovaj, također se odnosio na pitanje neizvršavanja niza sličnih presuda donesenih u poslijeratnim godinama u Bosni i Hercegovini. Nema razloga za odstupanje od te prakse.

31. Tačno je da je za četiri od dvadeset i devet presuda koje su predmet razmatranja u ovom slučaju vremenski okvir nešto duži od trinaest godina (one će biti izvršene 2035. godine). Međutim, Sud smatra da je to opravdano iz sljedećih razloga.

32. Prvo, iako je iznos duga Zeničko-dobojskog kantona koji je nastao temeljem domaćih presuda poput ovih koje se razmatraju u predmetnom slučaju bio uporediv sa iznosom duga Republike Srpske nastalog temeljem domaćih presuda kojima je dosuđena ratna šteta, istovremeno je godišnji budžet Zeničko-dobojskog kantona bio oko osam puta manji od godišnjeg budžeta Republike Srpske (vidi navode vlade, sažete u tački 22. ove odluke, a koje aplikanti nisu osporili). Obim duga Zeničko-dobojskog kantona po presudama iznosio je gotovo 85% njegovog godišnjeg budžeta za 2019. godinu (vidi tačke 16. i 21. ove odluke).

33. Nadalje, Sud je u presudi *Đurić i drugi* (citirana gore, tačka 30.) utvrdio da je upravo je pravni sistem Republike Srpske omogućio nastanak tako velikog boja presuda kojima je dosuđena ratna šteta: do kraja 2005. godine kada je Republika Srpska uspostavila opći plan naknade ratne štete i time zatvorila parnične postupke koji su bili u toku, oko 9.000 presuda već je postalo pravosnažno. Zeničko-dobojski kanton, za razliku od Republike Srpske, nije bio u mogućnosti riješiti temeljni problem i smanjiti broj novih

presuda bez saglasnosti raznih zainteresiranih aktera, uključujući i jedan nedržavni subjekt – Sindikat javnih službenika (vidi tačke 8.-9. ove odluke).

34. Prema tome, Sud zaključuje da je ova stvar riješena u smislu člana 37. tačka 1.(b) Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, *Knežević*, odluka citirana gore u tekstu, tačka 17., s daljnjim referencama).

35. Mada nema sumnje da su aplikanti pretrpjeli određenu nematerijalnu štetu zbog kašnjenja u prošlosti, Sud primjećuje da oni imaju pravo na značajan iznos zatezne kamate. Imajući u vidu činjenicu da je u Bosni i Hercegovini zakonska stopa zatezne kamate značajno viša od stope inflacije (vidi tačku 17. ove odluke), Sud se slaže sa Ustavnim sudom da će to bar donekle predstavljati naknadu štete koju su pretrpjeli aplikanti (vidi stav Ustavnog suda u vezi s tim u njegovoj pilot odluci od 12.03.2019. godine, citiranoj u tački 14. ove odluke). Nadalje, Sud je u predmetima koji se odnose na strukturalne probleme na domaćem nivou zauzeo stav da nije potrebno narediti da se svim osobama koje su pogođene tim problemom dosudi adekvatna naknada (vidi, naročito, *Suljagić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 27912/02, tačka 64., 3.11. 2009., i *Ališić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije* [VV], br. 60642/08, tačka 149., ESLJP 2014). Doista, nakon što država implementira generalne mjere u skladu sa Konvencijom, uloga Suda se ne može pretvoriti u dosuđivanje pojedinačne novčane naknade u repetitivnim predmetima nastalim temeljem iste systemske situacije (vidi *Zadrić protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 18804/04, 16.11.2010.).

36. S obzirom na navedeno, Sud smatra da ispitivanje predmetnih aplikacija više nije opravdano. Nadalje, u skladu sa članom 37. stav 1. *in fine*, on ne nalazi da postoje bilo kakve naročite okolnosti u pogledu poštovanja ljudskih prava definiranih u Konvenciji i njenim Protokolima koje bi zahtijevale nastavak razmatranja ovog predmeta. Prema tome, aplikacije treba skinuti s liste predmeta Suda.

37. Sud je primio k znanju zabrinutost koju su izrazili neki od aplikanata da Zeničko-dobojski kanton možda neće biti u mogućnosti da postupa u skladu sa svojim akcionim planom (vidi tačku 24. ove odluke). Potrebno je, međutim, naglasiti da u skladu sa članom 37. stav 2. Sud zadržava pravo da vrati predmetnu, ili bilo koju drugu sličnu aplikaciju, na listu svojih predmeta ako okolnosti opravdaju takav postupak (vidi *Knežević*, odluka, citirana gore u tekstu, tačka 18.).

38. Imajući u vidu navedeni zaključak, nije potrebno da Sud ispita prigovore o nedopuštenosti koje je istaknula vlada (vidi tačku 23. ove odluke).

Iz navedenih razloga, Sud je jednoglasno

Odlučio spojiti ove aplikacije;

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

Odlučio skinuti aplikacije sa svoje liste predmeta.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 8.10.2020. godine.

Ilse Freiwirth
zamjenik registrara

Yonko Grozev
predsjednik

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

Dodatak

Br.	Aplikacija br.	Predmet	Podnesena dana	Aplikant Godina rođenja Prebivalište	Zastupnik
1	40841/13	Muhović protiv Bosne i Hercegovine	07/05/2013	Tahir MUHOVIĆ 1949 Zenica	Nermina PIVIĆ
2	54287/15	Marković i drugi protiv Bosne i Hercegovine	09/10/2015	Zoran MARKOVIĆ 1972 Žepče Mustafa AHMIĆ 1955 Žepče Marinko MANDURA 1970 Žepče Mato GRLIĆ 1971 Zavidovići Nedžad RUVIĆ 1976 Maglaj Mirko MALBAŠIĆ 1968 Zavidovići Senad KARSO 1969 Žepče Drago MARKANOVIĆ 1973 Žepče Borislav GRLIĆ 1974 Zavidovići	Edin HRNJIĆ

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

Br.	Aplikacija br.	Predmet	Podnesena dana	Aplikant Godina rođenja Prebivalište	Zastupnik
				Drago MARKOVIĆ 1970 Žepče	
				Miloš LATINOVIĆ 1959 Žepče	
				Munib PRELDŽIĆ 1971 Žepče	
				Nevenko ĐUZEL 1977 Žepče	
				Ekrem HADŽIĆ 1972 Žepče	
				Frano FILIPOVIĆ 1973 Žepče	
				Edima KARAHODŽIĆ 1975 Žepče	
				Niza MEHIĆ 1952 Žepče	
				Nijaz MUSLIĆ 1966 Žepče	
				Branislav STANIĆ 1975 Doboj	
				Josip LUČIĆ 1954 Zavidovići	

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

Br.	Aplikacija br.	Predmet	Podnesena dana	Aplikant Godina rođenja Prebivalište	Zastupnik
				Željko VIDOVIĆ 1970 Žepče Amel SOFTIĆ 1970 Žepče Franjo DUNĐER 1972 Žepče Jozo DRAGIČEVIĆ 1966 Žepče Kasim ALIĆ 1966 Žepče Ivica ĐUZEL 1967 Žepče Ankica MARKOVIĆ 1965 Žepče Marija TODOROVIĆ 1982 Žepče Šuhra SINANOVIĆ 1955 Žepče Ivica PEJINOVIĆ 1969 Žepče	
3	78154/17	Lekić protiv Bosne i Hercegovine	06/11/2017	Drinka LEKIĆ 1958 Tešanj	

ODLUKA MUHOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGE APLIKACIJE

Br.	Aplikacija br.	Predmet	Podnesena dana	Aplikant Godina rođenja Prebivalište	Zastupnik
4	79348/17	Hrgota protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Zlatko HRGOTA 1970 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
5	79363/17	Jozić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Ljubica JOZIĆ 1968 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
6	79366/17	Nikolić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Vanja NIKOLIĆ 1977 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
7	79393/17	Delić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Ekrem DELIĆ 1958 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
8	79400/17	Komšo protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Ivo KOMŠO 1975 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
9	79685/17	Begić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Nedžad BEGIĆ 1970 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
10	79687/17	Bloudek protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Vedran BLOUDEK 1976 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
11	79691/17	Begić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Adem BEGIĆ 1966 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
12	79694/17	Mehić protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Ibrahim MEHIĆ 1965 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK
13	79698/17	Šain protiv Bosne i Hercegovine	13/11/2017	Vjekoslav ŠAIN 1968 Kakanj	Azra ALIĆ-BEDAK